

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair Anlaşmanın tasdikı hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilân : 18 . III . 1954 - Sayı : 8661)

No.
6356

Kabul tarihi
10 . III . 1954

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 16 Nisan 1953 tarihinde Ankara'da akit ve imza edilmiş olan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair Anlaşma ile ek ve Protokolü» tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

13 Mart 1954

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE YUGOSLAVYA FEDERATİF HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMALARINA DAİR ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümeti Aralarında Hava Ulaştırılmalarına dair bir Anlaşma akdi arzusuyla usulü dairesinde gerekli salâhiyetle mücehhez mümessiller tâyin etmişler ve bunlar, aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır :

Madde — 1.

Âkîd Taraflar ilişik Ekte zikredilen muntazam hava servislerinin ihdası için işbu Ekte belirtilen hakları karşılıklı olarak ve müteakibiyet esasları dâhilinde birbirlerine bahşederler.

Madde — 2.

1. Her Âkîd Taraf, Ekte tasrih edilmiş olan hatların işletilmesi için, bir veya birkaç hava ulaştırma teşebbüsü tâyin edecek'tir.

Âkîd Tarafların salâhiyettar havacılık makamları, mütaakıp 2 nci fıkra ve 8 nci madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, tâyin edilmiş olan teşebbüs veya teşebbüslere işletme müsaadesini geiktirmeden vereceklerdir.

2. Bununla beraber, tâyin edilmiş olan teşebbüs veya teşebbüsler, kararlaştırılmış olan seferlerine müsaade edilmeden önce, işletme müsaadesini vermeye salâhiyettar havacılık makamı tarafından umumiyetle tatbik edilen kanun ve nizamlarca vaz'edilmiş olan şartları haiz olduklarını, bu makam nezdinde ispata davet olunabilirler.

Madde — 3.

Tâyin edilmiş olan teşebbüsler, kararlaştırılan servisleri işletirken, işletmenin iktisadi, salim ve müsavi bir tarzda inkişafını sağlamak maksadıyla karşılıklı menfaatlerini göz önünde tutacaklardır.

Madde — 4.

Tarifeler, işletmenin iktisadi icapları, normal bir kâr ve kararlaştırılan servislerin hususiyetleri göz önünde tutularak mâkul nispetler dairesinde tesbit edilecektir. Mezkûr tarifelerin tesbitinde, bu sahada Milletlerarası Sivil Havacılığı tanzim eden prensipler de aynı zamanda nazarı itibara alınacaktır.

Tâyin edilmiş olan teşebbüsler arasında, ücret ve sefer tarifelerine mütaallik olmak üzere, yapılacak anlaşmalar, evvelâ Âkîd Tarafların Havacılık makamlarının tasvibine sunulacaktır. Bu teşebbüsler, aralarında bir anlaşmaya varamadıkları takdirde, kendi Havacılık makamlarına müracaat edeceklerdir. Bu makamlar, 30 gün içinde bir hal çaresi bulmaya çalışacaklardır. Bu müddet zarfında mevcut ücret ve sefer tarifeleri meriyette kalacaktır.

Madde — 5.

1. Âkîd Taraflardan her biri, hava alanlarından ve sair teknik tesisatından faydalanması karşılığı olarak, diğer Âkîd Tarafın tâyin ettiği teşebbüs veya teşebbüslerinden alınacak harc ve resimlerin, Milletlerarası mümasil hava servisleri işleten kendi hava ulaştırma teşebbüslerinden tahsil edilen harc ve resimlerden daha fazla olmayacağını kabul eder.

2. Bir Âkîd Tarafın ülkesine, diğer Âkîd Tarafça tâyin edilmiş olan teşebbüs veya teşebbüsler tarafından veya bu teşebbüsler hesabına ve munhasıran kendi uçaklarında kullanılmak üzere ithal edilen yakıtlar, makine yağları, yedek parçalar ve normal teçhizat gümrük resimleri, muayene ücreti ve sair millî harc ve resimler hususunda, beynelmilel servislerde çalışan millî teşebbüslere veyahut en ziyade müsaadeye mazhar millet teşebbüslerine tatbik olunan muameleden müstefit olacaklardır.

3. Bir Âkîd Tarafça tâyin edilen teşebbüs veya teşebbüsler tarafından kararlaştırılmış olan servislerde kullanılan uçaklar, yakıtlar ve makine yağları, yedek parçalar, normal teçhizat ve bu uçaklar içinde bulunan kumanya, bu maddeler diğer Âkîd Taraf ülkesi üzerindeki uçuşlarda istimal veya istihlâk edilseler dahi, mezkûr ülke üzerinde gümrük resminden, muayene ücreti ve sair millî harc ve resimlerden muaf tutulacaklardır.

4. Yukardaki 3 neü fıkrada mezkûr muafiyetlerden istifade eden maddeler Âkîd Tarafın Gümrük Makamlarının müsaadesi olmadıkça, bu Âkîd Tarafın ülkesi üzerine çıkarılamaz. Mevzuubahis maddeler, uğraklarda bulunulma esnasında mezkûr makamların kontrolüne tâbi tutulacaklar bizce, bunların teknik sebepler dolayısıyla kullanılmasına mâni olunmayacaktır.

Madde — 6.

Âkîd Taraflardan biri tarafından, kararlaştırılan servislerin işletilmesi için verilmiş olan veya muteber sayılan seyrüsefere elverişlilik sertifikaları ve lisanslar, diğer Âkîd Tarafça da muteber addolunacaktır. Bununla beraber, Âkîd Taraflardan her biri, kendi tebaasına, diğer bir devlet tarafından verilmiş olan uçuşa elverişlilik bröveleri ve lisansları, kendi ülkesi üzerinde yapılacak uçuşlar için muteber addetmemek hakkını muhafaza eder.

Madde — 7.

1. Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde, milletlerarası hava seferlerine tahsis edilmiş uçakların bu ülkeye giriş, kalış ve çıkışlarını veya bu uçakların bu ülke topraklarında ve üzerinde kul-

lanılmalarını tanzim eden kanun ve nizamnameler, diğer Âkîd Tarafça tâyin edilen teşebbüs veya teşebbüslere de tatbik edilecektir.

Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde cari olup, muhaceret, pasaport, gümrük ve karantina hususlarında yolcu, mürettebat, posta ve ticaret eşyasının giriş, kalış ve çıkışını nizamlayan muhtelif kontrol formalitelerine mütedair kanun ve nizamnameler, adı geçen ülke hudutları içinde buldukları müddetçe, diğer Âkîd Tarafça tâyin edilmiş olan teşebbüs veya teşebbüslere ait uçaklar tarafından nakledilen yolculara, mürettebata, posta ve ticaret eşyasına da tatbik edilecektir.

3. Her Âkîd Devlet, hava servisleri tarafından kendi ülkesi içinde takibedilmesi gereken yolu ve keza bu servisler tarafından kullanılacak olan hava limanlarını tâyin edebilir.

Madde — 8.

Her Âkîd Taraf, diğer Âkîd Tarafça tâyin edilmiş olan teşebbüs veya teşebbüslerin mülkiyetinin mühim bir kısmının ve fiilî kontrolünün Âkîd Taraflardan birinin veya diğerinin veya tebaalarının elinde bulunduğu hakkında delil sahibi olmadığı veya bu teşebbüslerin işbu Anlaşmadan mütevellit mükellefiyetlere riayet etmediği hallerde, işletme müsaadesi vermekten imtina etmek veya bu müsaadeyi geri almak hakkını muhafaza eder.

Yolcuların emniyetini sağlamak veya kanun ve nizamnamelerin ayrıca ihlâlini önlemek maksadıyla ulaştırmanın men'inde zaruret bulunduğu haller müstesna, bu hak ancak diğer Âkîd Taraf ile önceden yapılacak istişareden sonra kullanılacaktır.

Madde — 9.

1. Her Âkîd Taraf diğer Âkîd Tarafın tehlikede bulunan uçaklarına, kendi ülkesi üzerinde salâhiyetler servisi vasıtasıyla yardımda bulunmayı taahhüt eder.

2. Bir Âkîd Taraf uçağının, diğer Âkîd Tarafın ülkesi üzerinde, ölüme, ağır yaralanmalara veya uçakta ciddî hasarlara sebebiyet veren bir kazaya uğraması halinde, ülkesi üzerinde kazanın vukubulduğu Âkîd Taraf, kazanın vukubuluş şartları hakkında bir tahkikat açacaktır. Bu uçağın ait olduğu Âkîd Tarafa, yasak bölgelere mütedair hükümler mahfuz kalmak şartıyla, tahkikatta hazır bulunmak üzere müşahitler göndermesine izin verilecektir.

Tahkikatı yapan Âkîd Taraf, tahkikatın rapor ve neticelerini diğer Âkîd Tarafa bildirecektir.

Madde — 10.

Âkîd Taraflarca tâyin edilmiş teşebbüslere ait olup, kararlaştırılmış servislere tahsis olunan her uçak, aşağıdaki evrakı hâmil olacaktır :

- a) Tescil vesikası;
  - b) Seyrüsefere elverişlilik sertifikası;
  - c) Mürettebattan her birinin gerekli lisansları;
  - d) Borda jurnalı;
  - e) Radyo iletişim cihazı lisansı;
  - f) Yolcuların isimlerini muhtevî liste;
  - g) Yük manifestosu ve teferruatlı beyannamesi; ve
  - h) İcabediyorsa, bâzı nevi eşyanın hava yolu ile nakli için gerekli hususi müsaadename.
- Bu vesikalar, beynelmîl hava seyrüseferi için tesbit edilmiş olan vesikalara uygun olacaktır.

Madde — 11.

1. Her Âkîd Taraf, işbu Anlaşmada, uygun olacağı tecrübe ile anlaşılan her hangi bir tadili yapmak üzere istişarede bulunmayı her zaman isteyebilir.

2. Âkîd Taraflardan biri veya diğeri, Ekin her hangi bir hükmünü değiştirmeyi veya tamam-

lamayı lüzumlu addederse, her iki Âkîd Taraf havacılık makamları aralarında uyuşarak, böyle bir tadile veya ilâveye tevessül edebilirler. Bu suretle kararlaştırılan her tadil veya ilâve diplomatik nota teatisi suretiyle teyidedildikten sonra meriyete girecektir.

3. Âkîd Taraflar Havacılık makamları, işbu Anlaşma ve Ekinde tesbit edilen prensiplerin memnuniyet verici bir şekilde tatbik ve icrasının sağlandığından emin olmak için sıkı bir iş birliği zihniyetiyle zaman zaman istişarelerde bulunacaklardır.

Madde — 12.

Âkîd Taraflar arasında, bu anlaşmanın ve Ekinin tefsir ve tatbikından doğan, talep tarihinden itibaren üç ay içinde doğrudan doğruya iki Âkîd Taraf arasında halledilemeyen her anlaşmazlık, diplomatik müzakereler neticesinde teşekkül edecek olan bir hakem mahkemesinin istişari reyine arz edilecektir.

Her Âkîd, Taraf, hakem mahkemesinin masraflarını yarı yarıya deruhde edecektir.

Madde — 13.

İşbu Anlaşmanın ve Ekinin tatbikında aşağıda zikri geçen tâbirler şu mânaları ifade ederler :

1. «Ülke» - Mevzuubahis devletin hâkimiyetine tâbi olan arazi ve karasuları;
2. «Hava servisi» - Umumi yolcu, kurye ve yük nakline tahsis edilmiş bir uçak ile temin edilen muntazam hava servisi;
3. «Milletlerarası hava servisi» - Birçok devletlerin ülkesi üzerinden işliyen her hava servisi;
4. «Hava ulaştırma teşebbüsü» - Milletlerarası bir hava servisi arz eden veya işleten her teşebbüs; ve

5. «Havacılık makamı» -

a) Türkiye için : Ulaştırma Vekâleti.

b) Yugoslavya için : Sivil Havacılık Umum Müdürlüğü.

Bu teşekküller yerine, bilâhara, bunların halihazır vazîfelerini deruhde etmek üzere yetkilendirilecek olan her hangi bir teşekkül veya şahıs ikame edilebilir.

Madde — 14.

Kabotaj şeklindeki hava nakliyatı, munhasıran Âkîd Tarafların millî hava ulaştırma teşebbüslerine tahsis olunacaktır.

Madde — 15.

Her Âkîd Taraf, işbu anlaşmayı feshetmek kararını, her zaman diğer Âkîd Tarafa ihbar edebilir. Mezkûr Anlaşma, ihbarın diğer Âkîd Tarafa alınması gününden on iki ay sonra sona erer, meğer ki, bu müddet zarfında iki Taraf arasında, hâsıl olacak mutabakata tevfikân vâkı ihbar iptal oluna.

Madde — 16.

Âkîd Taraflar, beynelmilel taahhütleri bunu icabettirdiği nispette işbu Anlaşma ile Ekinin, Protokolü ve bunlardan mütevellit mukaveleleri ve yapılabilecek tadilatı, keza muhtemel fesih keyfiyetini, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bildireceklerdir.

Madde — 17.

İşbu Anlaşma, Âkîd Tarafların, kendi Teşkilâtı Esasiye kaidelerine göre tasdik veya tasvip formalitelerininin, her biri tarafından ikmal edildiği hususunu nota teatisi suretiyle yekdiğerine bildirdikleri gün meriyete girecektir.

Yukardakileri tasdikan, hükümetleri tarafından usulü dairesinde salâhiyetle mücehhez kılınmış olan murahhaslar, işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Ankara'da, 16 Nisan 1953 tarihinde, Fransızca olarak iki nüsha halinde yapılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına
(İmza)

Yugoslavya Federatif
Halk Cumhuriyeti adına
(İmza)

Ek

Kısım : I

Tâyin edilmiş olan Türk teşebbüs veya teşebbüsleri aşağıda gösterilen muntazam seferli hava hattını işletebileceklerdir :

Ankara - İstanbul - Selânik (veya Atina) Üsküp - Belgrad hattı ve Avrupa'da her iki istikametdeki temadisi.

Mezkûr teşebbüsler bu hattı işletirken :

- Yugoslav topraklarında Türkiye'den ve diğer her hangi bir memleket toprağından yükletilmiş yolcu, posta müraselâti ve ticaret eşyası boşaltmak,
- Yugoslav topraklarından Türkiye'ye ve diğer her hangi bir memlekete götürülmek üzere yolcu, posta müraselâti ve ticaret eşyası yüklemek hakkını haiz olacaklardır.

Kısım : II

Tâyin edilmiş olan Yugoslav teşebbüsü, aşağıda gösterilen muntazam seferli hava hattını işletebileceklerdir.

Belgrad - Üsküp - Selânik (veya Atina) - İstanbul - Ankara hattı ve Asya'da her iki istikametdeki temadisi.

Mezkûr teşebbüs bu hattı işletirken :

- Türk topraklarına, Yugoslavya'dan ve diğer her hangi bir memleketten yükletilmiş yolcu posta müraselâti ve ticaret eşyasını boşaltmak,
- Türk topraklarından, Yugoslavya ve diğer her hangi bir memlekete götürülmek üzere yolcu, posta müraselâti ve ticaret eşyası yüklemek, hakkını haiz olacaktır.

Kısım : III

İki Âkîd Tarafın salâhiyattar havacılık makamları, karşılıklı servislerinin işletmeye açılmasından en az on beş gün önce :

Bu işletme için derpiş edilen uçucu personelin listesini, kullanılacak uçakların tip ve markalarını, bütün uğrakları da ihtiva etmek üzere sefer tarifesini ve kararlaştırılan servislerin işletilmesinin intizam ve emniyeti için faydeli olabilecek sair bütün hususları müttekabilen birbirlerine bildireceklerdir.

Mezkûr makamlar, muhtemel bütün değişiklikleri de aynı şekilde birbirlerine bildireceklerdir.

PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında, Hava Ulaştırmalarına dair bugünkü tarihli, Anlaşmanın imzası sırasında, iki Âkîd Taraf mümessilleri aşağıdaki noktalar üzerinde mutabık kalmışlardır

1. Âkîd Taraflar, havacılık teşebbüslerinin halihazır inkişaflarının yakın bir istikbalde, Ekin ilk iki kısmında derpiş edilen hatlar temadilerinin bilfiil kullanılmasını zaruri kılabileceğini nazarı itibara alarak, bir taraftan Avrupa'ya, diğer taraftan Aşya'ya doğru olarak tasrih edilmiş olan mezkûr temdit hakkını iki sene sonra birbirlerine bahşetmek hususunda anlaşmışlardır.

Diğer taraftan, Âkîd Taraflar bu hakkı mezkûr vâdeden önce de bu mevzuda mütekaddim bir Anlaşma ile birbirlerine bahşedebilirler.

2. Âkîd Taraflar, bahis mevzuu teşebbüslerin işletilmesinde, kara yardımı hizmetlerini ve umumi mümessilliklerini mütekabilen deruhde etmek hakkını millî teşebbüsleri için muhafaza ederler.

3. Anlaşmada zikredilmemiş olan hususi uçuşlara gelince, Âkîd Taraflar, bu uçuşların kendi toprakları üzerinde, gerek bu ülkelere müteveccih olarak, gerekse transit olarak inişli veya inişsiz, icrası için lâzımgelen müsaadeleri birbirlerine vereceklerdir.

Bu uçuşları yapan uçaklar, teknik inişler yapmak imkânından istifade edeceklerdir.

4. Şurası mukarrerdir ki, eğer Türk teşebbüsleri Ekte gösterilen servislere başladıkları anda, Yugoslavya'daki yakıt ve makine yağları fiyatları, aynı maddelerin Türkiye'deki fiyatlarına nispetle hissedilir derecede bir fark arzederse, gerek fiyatları ayarlamak, gerekse aynen takas suretiyle bir ödeme şekli temin etmek üzere, Âkîd Tarafların salâhiyettar makamları arasında bir anlaşma akdedilecektir.

Bu fiyatlar meselesi hususi uçuşlar için, aynı şekilde, mümkün olur olmaz halledilecektir.

Ankara'da 16 Nisan 1953 tarihinde Fransızca olarak iki nüsha halinde yapılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına
(İmza)

Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti
Hükümeti adına
(İmza)

<i>Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	11 . 3 . 1954 ve 1/670
<i>Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	13 . 3 . 1954 ve 4/189
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 25 2 28 2 29 599,609,628,657,683:686

[İnikat : 68 — 102 sıra numaralı matbuca 63 ncü İnikat zaptına bağlıdır.]